

Képzés és Gyakorlat

Training & Practice

19. évfolyam, 2021/3-4. szám

Képzés és Gyakorlat

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvár Campus Neveléstudományi Intézetének
és a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának
neveléstudományi folyóirata

19. évfolyam 2021/3–4. szám

Szerkesztőbizottság

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Szerkesztők:

Pásztor Enikő, Molnár Csilla

Kloiber Alexandra, Frang Gizella, Patyi Gábor;

Kitzinger Arianna angol nyelvi lektor

Szerkesztőbizottsági tagok:

Podráczky Judit, Varga László, Belovári Anita,

Kövérné Nagyházi Bernadette, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Sántha Kálmán

Nemzetközi Tanácsadó Testület

Ambrusné Kéri Katalin, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, HU

Andrea M. Noel, State University of New York at New Paltz, USA

Bábosik István, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, HU

Horák Rita, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (Szerbia),

Tünde Szécsi, Florida Gulf Coast University, College of Education, Fort Myers, Florida, USA

Jaroslav Charchula, Jesuit University Ignatianum In Krakow, Faculty of Pedagogy Krakow, PO

Suzy Rosemond, KinderCare Learning Center, Stoneham, USA

Krzysztof Biel, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Jolanta Karbowniczek, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Maria Franciszka Szymańska, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Abdülkadir Kabadayı, Necmettin Erbakan University, A.K. Faculty of Education, Konya, TR

Szerkesztőség

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Képzés és Gyakorlat Szerkesztősége

E-mail: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

9400, Sopron, Ferenczy János u. 5.

Telefon: +36-99-518-930

Web: <http://trainingandpractice.hu>

Web-mester: Horváth Csaba

Felelős kiadó: Varga László dékán

A közlési feltételeket

a <http://trainingandpractice.hu> honlapon olvashatják szerzőink

Képzés és Gyakorlat

Training and Practice

19. évfolyam, 2021/3-4. szám

Volume 19, 2021 Issue 3-4.

Jelen kiadvány az „EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen” című projekt támogatásával valósult meg.

TARTALOM

Table of Contents

TANULMÁNYOK

BENCÉNÉ FEKETE, ANDREA: <i>Intercultural Education in Early Childhood</i>	5
IZSAK, HAJNALKA: <i>Public awareness of correctional education carried out in juvenile correctional facilities</i>	15
KÁNTOR ZSUZSANNA: <i>Mi jár a gyermekek fejében? – A koragyermekkorai tanulás szülői és óvodapedagógusi szemmel</i>	28
LANTOS TÜNDE: <i>A munkahelyi informális tanulás meghatározó szerepe a pedagógusok folyamatos szakmai fejlődésében</i>	41
MENDELOVÁ, ELEONÓRA – ZELENÁ, HANA: <i>The current parental role in the reflection of changes in family life</i>	54
MRÁZIK JULIANNA: <i>Az e-tanulás segítése. A tanulás-szervezés átkeretezése hagyományos és nem hagyományos környezetben</i>	64
TÓTH-MERZA KATALIN – BONTÓ PETRA – ALMÁSSY ZSUZSANNA: <i>Az óvodapedagógusok általános jóllétének és munkahelyi jellemzőinek vizsgálata</i>	73
TUDLIK CSILLA: <i>A pályaeérdeklődés három konstruktuma, amely segíti a gimnáziumi tanulók megismerését</i>	85
UNGER VIVIEN ÉVA: <i>A pedagógiai intézményekhez fűződő kapcsolatban szerepet játszó bipoláris élmények összehasonlító vizsgálata</i>	96
VIDA GERGŐ: <i>A tanulási zavar elmélete és diagnosztikája – tanulási zavarral küzdő tanulók kompenzálásának segítése</i>	110

KÉPZÉS ÉS GYAKORLAT

CSIHA TÜNDE NOÉMI:

A szülői jelenlét hatása a motivációra a kora gyermekkori nyelvvelsajátításnál 120

JUHÁSZ VALÉRIA:

A nyelvi tudatosság fejlesztése óvodásoknak és alsó tagozatos tanulóknak dobókockás játékokkal 136

KISSNÉ ZSÁMBOKI RÉKA:

Az óvodapedagógus hivatásra felkészítő képzési tartalmak vizsgálata a hallgatók szakmai gyakorlatainak tükrében 149

KOÓS ILDIKÓ:

Út a nyelvi kompetencia teljessége felé 6–10 évesek anyanyelvi nevelésében: a szintagmák központi szerepe Zsolnai József NYIK-programjában 162

KOVÁCS ELVIRA:

A kooperatív tanulás során előforduló nehézségek a tanítói vélemények tükrében 170

PÁSZTOR ENIKŐ:

Az „egy személy egy nyelv” idegennyelvi módszer bemutatása az Ágfalvi Napsugár Óvodában egy empirikus kutatás tükrében 180

TARY BLANKA:

Tanárok és tanárjelöltek olvasási stratégia használata és olvasási szokásai anya,- illetve idegen nyelven 189

IVÁNCSIK RÉKA – PETŐNÉ CSIMA MELINDA – MOLNÁR MARCELL:

A 7-14 éves sérült, fogyatékos gyerekek és a terápiában velük dolgozó lovak stressz-szintváltozása lovasterápiás fejlesztések hatására 198

RECENZIO

KÉRI KATALIN:

„Testi fordulat” a neveléstörténetben: testnevelés, egészségnevelés Európában a 20. század első felében 212

DÓRA LÁSZLÓ:

Szülők kézikönyve az okoseszközök intelligens használatához 218

KISSNÉ ZSÁMBOKI RÉKA¹**Az óvodapedagógus hivatásra felkészítő képzési tartalmak vizsgálata
a hallgatók szakmai gyakorlatainak tükrében²**

A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar a Nemzeti Pedagógus Kar Óvodai Szakmai Tagozatának együttműködésével kutatást végzett a gyakorlatban dolgozó óvodapedagógusok körében. A vizsgálat legfontosabb célja a köznevelési partnerek - az intézményvezetők és az óvodapedagógusok - véleményének összegyűjtése volt a hivatás 21. századi kihívásairól, a pedagógusjelöltek elméleti és módszertani felkészültségéről, a velük szemben megfogalmazott elvárásokról, a képzési és kimeneti követelményekről és a képzési programokról. A kapott eredmények elemzését követően megállapítható, hogy az óvodapedagógus-képzés hatékonyságát növelő új, innovatív elemek és tartalmak beépítése kívánatos lesz a jövőbeni tantervi reformok során, melynek fő irányai a gyakorlatorientált képzési tartalmak erősítése, a kooperatív és reflektív hallgatói munkaformák alkalmazása, valamint a digitális kompetenciák fejlesztése lesz.

1. Bevezetés

A neveléstudomány társadalmi és interdiszciplináris beágyazottsága folyamatosan maga után vonja és megkívánja a képzések tartalmi modernizációját, az innovatív fejlesztések és eredmények mielőbbi implementációját. A pedagógusképzés a köznevelés és a felsőoktatás változásaival együtt, mint kettős kötődésben létező rendszer, tartalmi és strukturális reformok, innovációk mentén folyamatosan változik (Kocsis, 2009; Mogyorósi és Virág, é.n.). A változások tartalmát, módját elsősorban a felsőoktatásra vonatkozó jogforrások³ és maguk a felsőoktatási intézmények határozzák meg a munkaerőpiaci igények figyelembe vételével.

A hazai óvodapedagógus képzés legfőbb tartalmi irányait olyan társadalomtudományi, pedagógiai, pszichológiai, módszertani és gyakorlati ismeretek jelentik, melyek elősegítik az óvodás gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének támogatását, személyiségük harmonikus kibontakozását az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. A 6 féléven át tartó képzés során felkészítik a hallgatókat a gyermekek testi-lelki

¹ Egyetemi docens, Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar, Neveléstudományi és Pszichológiai Intézet; email: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

² Jelen publikáció az „EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen” című projekt támogatásával valósult meg.

³ 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, az innovációért és technológiáért felelős miniszter 63/2021. (XII. 29.) ITM rendelete a pedagógusképzés képzési terület egyes szakjainak képzési és kimeneti követelményeiről (Hatályba lépett 2021. december 29-től).

szükségeinek kielégítésére, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtésére, a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítására, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységek tervezésére, szervezésére, az alapvető emberi értékek közvetítésére, valamint a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezet biztosítására (Az óvodai nevelés országos alapprogramja, 2012). A Képzési és Kimeneti Követelményekben foglaltak alapján a végzett hallgatók személyiségét előítélet-mentesség, tolerancia, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Inkluzív és multikulturális szemlélettel rendelkeznek, reflektív óvodapedagógusként, autonóm személyiségként szakmai fejlődésük tudatos irányítói, óvodapedagógiai, szakmai tevékenységeiken túl felelősséget vállalnak intézményük küldetéséért és a hazai óvodai nevelés nemzetközileg is elismert értékeinek megőrzéséért (Képzési és Kimeneti Követelmények, 2021).

A fentebb részletezett képzési tartalmak hatékonyságáról és eredményességéről a „piaci” partnerek, azaz a hallgatókat szakmai gyakorlatra fogadó, illetve őket alkalmazó intézmények, vezetők és pedagógusok tudnak visszajelzést adni. A 2015-ben megkezdődött felsőoktatási Képzési és Kimeneti Követelmények (KKK) átdolgozása során az egyik fontos szempont volt a kompetencia alapú tanulási munkaadók elvárásaihoz történő alkalmazkodás. A mindennapi gyakorlatban dolgozók számára a felsőoktatási mintatantervek tantárgyai elsősorban a tudományos-elméleti ismereteket közvetítik, – laikus szemmel nézve – nem kapcsolódnak közvetlenül a munkavállaláshoz szükséges kompetenciákhoz. A munkaadók kész szakembereket keresnek, míg az egyetemek friss diplomásokat, kezdő munkavállalókat bocsájtanak ki. A munkaadók az alkalmazni kívánt szakembereknél a szakmai tudás megléte mellett az ún. soft skill-eket, azaz az interperszonális képességeket, szociális kompetenciákat, valamint a négy „C”-t (creativity, critical thinking, communication, collaboration) is fontosnak tartják (Forgó, Czákó és Lévai, 2009; Borszékeny, 2021), míg az egyetemi tantervekben szűk időbeli keretek állnak rendelkezésre a kommunikáció, a kooperativitás, az empátia, a felelősségvállalás, a problémaérzékenység, valamint az önismeret fejlesztésére (Tóthné Téglás és Hlédik, 2018).

A képzőintézmények és a köznevelési intézmények mint piaci szereplők nézőpontjainak különbözőségeiből fakadó komplex szemléletmód értékes megközelítést nyújthat a jövőbeni tantervi reformok irányelveinek meghatározásához és részleteinek kidolgozásához.

2. A kutatás bemutatása – a vizsgálati módszer és a minta

A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar a 2021/2022-es tanévben felülvizsgálja képzési tanterveit, melynek keretében a Nemzeti Pedagógus Kar Óvodai Szakmai Tagozatának

együttműködésével kutatást végeztünk az óvodák, a gyakorlatban dolgozó óvodapedagógusok körében. A vizsgálat egyik fontos eleme volt a köznevelési partnerek, az óvodában dolgozó vezetők és pedagógusok véleményének összegyűjtése a pedagógus hivatás 21. századi kihívásairól, a pedagógusjelöltek elméleti és módszertani felkészültségéről, a velük szemben megfogalmazott elvárásokról, a képzési és kimeneti követelményekről, az általuk megismert képzési programokról. Kérdőívünket az óvodavezetőknek címeztük, azonban felhívtuk a figyelmüket arra, hogy a kitöltés során a nevelőtestület, a pedagógus kollégák meglátásait is közvetítsék felénk. A kapott eredmények elemzését követően szeretnénk az óvodapedagógus-képzésünk hatékonyságát növelő új, innovatív elemeket és tartalmakat beépíteni a 2022-ben megújuló tanterveinkbe.

Kérdőívünket Google űrlap formájában terjesztettük 2021 októberében. 20 kérdést tartalmazott, melyből 14 nyílt végű volt. A nyílt végű kérdések alkalmazásával szeretnénk biztosítani a minél szélesebb körű nézőpontokra kiterjedő, szabad és önálló véleményalkotást. A kutatási eredmények feldolgozása során a nyílt végű kérdésekre adott válaszokat kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés módszerével kategóriákba rendeztük.

Vizsgálatunk során célzott mintavételt alkalmaztunk, melynek keretében a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar tágabb beiskolázási körzetéhez tartozó 9 megyében működő óvodákat szólítottuk meg. Az első kérdéscsoport az intézmény földrajzi helyzetére vonatkozott. A kutatási időszakban összesen 83 óvoda töltötte ki a kérdőívünket. Az intézmények területi eloszlása alapján elmondható, hogy a válaszadó óvodák fele (49%) Pest megyében és Budapesten, 13%-a Győr-Moson-Sopron megyében, 11%-a Komárom-Esztergom megyében, 10%-a Fejér megyében, 7%-a Somogy megyében, 5%-a Zala megyében, 4%-a Vas megyében, 1%-a Tolna megyében helyezkedik el, így eredményeink a fenti régiók pedagógusainak véleményét tükrözik és képzésfejlesztésünk eredményei elsősorban ezen régiókra lesznek hatással.

Kutatói dilemmaként felvetődött, hogy a vizsgált megyék területén öt városban, hat felsőoktatási intézményben folyik óvodapedagógus-képzés⁴, így a válaszadók nem csupán a soproni óvodapedagógus-képzésről alkotnak véleményt. Kutatásunk tágabb perspektívája a mintatantervünk és a képzés fejlesztésére irányul, melyben fontos szerepet kapnak más felsőoktatási intézmények képzési programjának eredményességéről alkotott partnerintézményi vélemények

---

⁴ Sopronban (SOE-BPK), Budapesten (ELTE-TÓK, KRE-TFK), Esztergomban (PPKE-BTK), Kaposvárott (MATE), Vácott (AVKF). Forrás: www.felvi.hu [online 2021. 10. 21.]

is. Ezek birtokában komparatív módon elemezhetjük és fejleszthetjük saját képzési programunkat.⁵

A második kérdéscsoport az intézményben dolgozó óvodapedagógusokra vonatkozott. A kitöltők az óvodapedagógusok létszámáról és a pedagógus előmeneteli rendszer szerinti besorolási kategóriákban dolgozók számáról szolgáltatottak adatokat. (1. sz. táblázat)

Az óvodában dolgozó pedagógusok létszámának egy óvodára jutó átlaga	12,8 fő
Gyakornok fokozatban alkalmazottak létszámának egy óvodára jutó átlaga	1,25 fő
Pedagógus I. fokozatban alkalmazottak létszámának egy óvodára jutó átlaga	6,3 fő
Pedagógus II. fokozatban alkalmazottak létszámának egy óvodára jutó átlaga	4,6 fő
Mesterpedagógus fokozatban alkalmazottak létszámának egy óvodára jutó átlaga	0,73 fő
Kutatótanár fokozatban alkalmazottak létszámának egy óvodára jutó átlaga	0 fő

1. sz. táblázat: Az óvodában dolgozók létszámadatai és a pedagógus előmeneteli rendszer fokozatai szerinti megoszlásuk (N=83)

A fenti adatokból látható, hogy a megkérdezett intézményekben az óvodapedagógusok 90%-a Pedagógus I., II. vagy Mesterpedagógus fokozatban van. Ezt azt jelenti, hogy véleményüket több éves, évtizedes szakmai tapasztalataik alapján fogalmazták meg.

A harmadik csoportban szereplő kérdéseinkre adott válaszok rávilágítottak arra is, hogy a megkérdezett óvodák átlagosan 5-6 fő hallgatót fogadtak szakmai gyakorlatra az elmúlt 5 évben.⁶ A gyakorlat alatt a hallgatók képzési programjának, mintatantervének megismerésére a megkérdezettek 41%-ának volt lehetősége, 59%-nak nem. A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar képzési programjának ismeretét az igennel válaszoló óvodák 32%-a nevezte meg. (Az igennel válaszoló 34 óvoda közül tehát 11 ismeri az óvodapedagógus alapképzésünk mintatantervét.).

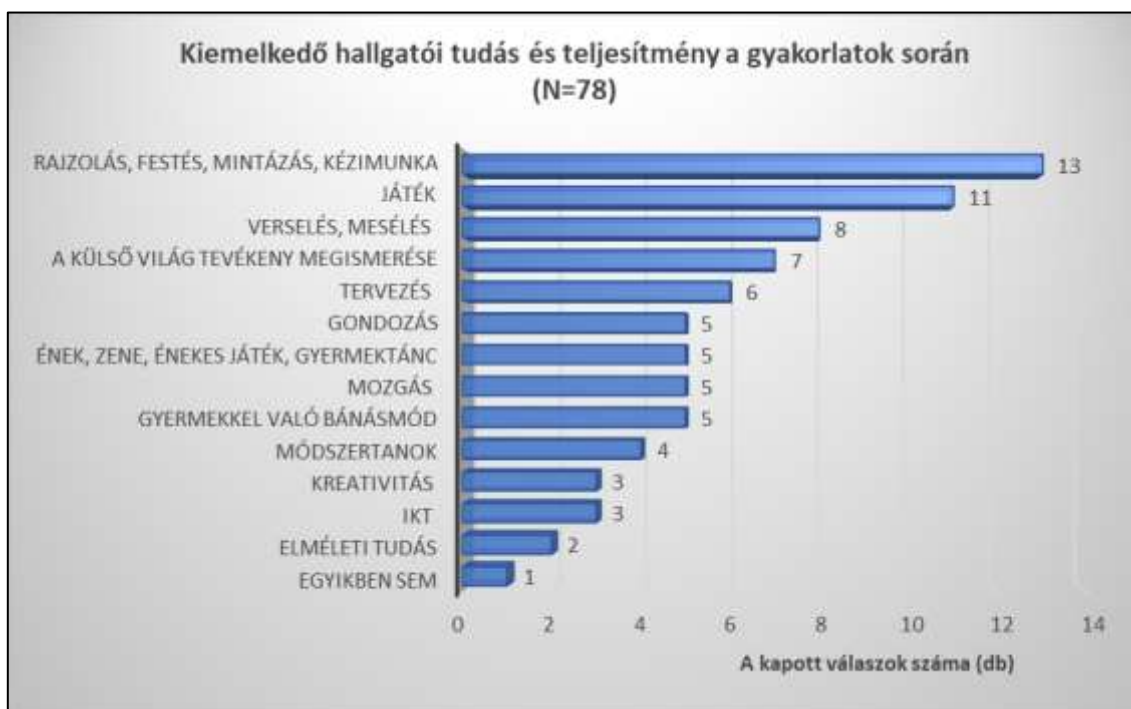
⁵ Megj. Az Óvodapedagógus BA szak Képzési és Kimeneti Követelményei minden pedagógusképző számára azonos módon és tartalmakkal határozza meg az elsajátítandó szakmai kompetenciák rendszerét, valamint előírja a szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek kötelező kreditarányait is. Így a főbb tartalmi elemek (elméleti, módszertani tárgyak és a gyakorlat) arányában, valamint a kialakítandó hallgatói kompetenciák vonatkozásában kis mértékű eltérés lehetséges az egyes óvodapedagógus-képzők mintatantervei között.

⁶ A kérdőívben jeleztük, hogy szakmai gyakorlat alatt azt a tevékenységet értjük, amikor a hallgató nem csupán megfigyelője az óvodai életnek, hanem aktív, tevékeny résztvevője.

3. A kutatás eredményeinek bemutatása és elemzése

A kutatás céljaihoz kapcsolódó negyedik kérdéscsoport arra vonatkozott, hogy a megkérdezettek tapasztalatai alapján mely pedagógiai területen és/vagy óvodai tevékenységi formában volt kiemelkedő vagy hiányos a hallgatók tudása és teljesítménye a gyakorlat során. A válaszokat követően fontosnak tartottuk megkérdezni, hogy mivel magyarázható a kiemelkedő vagy a gyenge teljesítmény. Kutatási kérdésvetésünkben szerepelt, hogy a kiváló vagy gyenge teljesítmény mögött (1) a hallgató személyiségéből, képességeiből fakadó, (2) a pedagógusképzésnek köszönhető, (3) az óvodai gyakorlatnak tulajdonítható vagy (4) egyéb okok szerepelnek-e.

Amint az alábbi 1. sz. ábrán látható, a megkérdezettek szerint a hallgatók teljesítménye leginkább a vizuális nevelés, a játék és az anyanyelvi nevelés területeken volt kiváló.

1. sz. ábra: A kiemelkedő hallgatói tudás és teljesítmény területei (N=78)

A kiváló teljesítményt az alábbi, 2. sz. táblázatban feltüntetett okokkal magyarázták a pedagógusok.

A hallgató személyisége, az életkora (1)	18 db
Az adott tevékenységi terület szeretete (1)	17 db
A pedagógusképzés során szerzett tudás (2)	17 db
A hallgatói ötletgazdagság, kreativitás (1)	8 db
Sok gyakorlás, óvodai gyakorlati tapasztalat (3)	5 db
Internet használata (4)	4 db
Az óvodai mentor (3)	4 db

2. sz. táblázat: A kiváló hallgatói teljesítményre adott magyarázatok (N=73)

A fenti eredmények birtokában megállapítható, hogy a megkérdezettek szerint a kiválóság oka leginkább (60%-ban) a hallgatók személyiségéből, érdeklődéséből fakad, míg az okok 23%-a a pedagógusképzésnek tulajdonítható. Az eredmények birtokában elmondható, hogy a hallgatói kiválóságban a szubjektív, emberi tényezők szerepe rendkívül jelentős. A pedagógusképzés fejlesztési stratégiáinak meghatározásakor, a képzési tartalmak átalakításakor ezt nem szabad figyelmen kívül hagyni. Az óvodai gyakorlatnak tulajdonítható okok az összes válaszok 12%-át teszik ki. Közöttük is 5% a mentor személyére vonatkozik, amely szintén a szakértői, emberi tényező jelentőségét támasztja alá. Egyéb - az előzőekben felsoroltakon kívüli – objektív okok közé sorolható a válaszok 5%-a.

A kiválóságot követően a pedagógusokat a hiányos vagy gyenge hallgatói tudásról és teljesítményről kérdeztük meg. A kérdésre összesen 114 válasz érkezett. Amint az alábbi 2. sz. ábrán látható, a megkérdezettek szerint a hallgatók teljesítménye leginkább A külső világ tevékeny megismerése, a sajátos nevelési igény biztosítása és a módszertanok területén volt hiányos, gyenge.

2. sz. ábra: A hiányos vagy gyenge hallgatói tudás és teljesítmény területei (N=83)

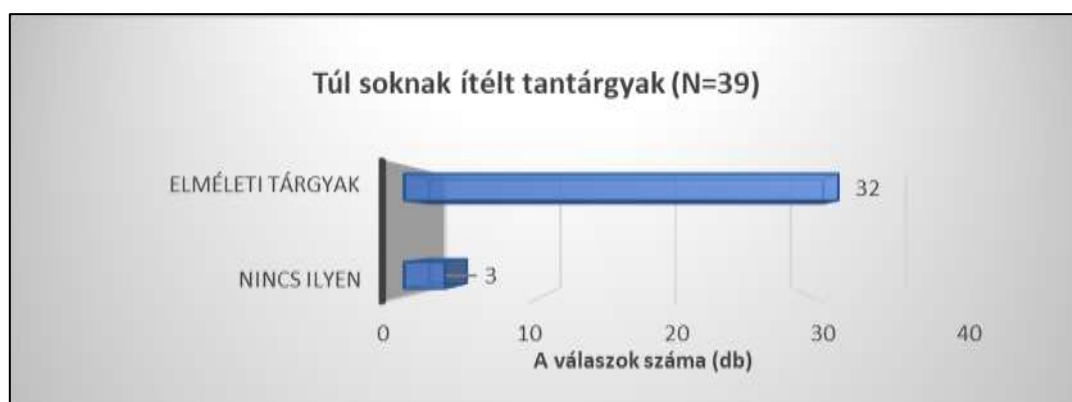
A hiányos, gyenge teljesítményt az alábbi okokkal magyarázták a pedagógusok (73 intézmény indokolta):

Gyakorlati tapasztalat hiánya (3)	39 db
A pedagógusképzésből fakadó hiányosság (2)	19 db
A módszertan és a tudás hiánya (2)	8 db
A személyiségből fakad (1)	6 db
Egyéb (4)	1 db

3. sz. táblázat: A hiányos vagy gyenge hallgatói teljesítményre adott magyarázatok (N=73)

A fenti eredmények birtokában megállapítható, hogy a megkérdezettek szerint a gyenge teljesítmény oka leginkább (53%-ban) a gyakorlati tapasztalat hiányából adódik, míg az okok 36%-ban a pedagógusképzésnek, illetve a módszertani tudás hiányának tulajdonítható az óvodák véleménye szerint. A Benedek Elek Pedagógiai Kar képzési programjában – az egyetem tudományos és szakmai profiljához illeszkedve – nagy hangsúlyt fektetünk a külső világ tevékeny megismerése című módszertani terület fejlesztésére, magas óraszám, a gyakorlatokat előtérbe helyezve, terepen képezzük a hallgatókat, így ezt a jövőben is érdemes ennek szellemében folytatnunk. A sajátos nevelési igény biztosítására való felkészítés és a módszertanok megerősítése a képzésfejlesztés egyik fő iránya kell, hogy legyen a gyakorlatorientált oktatási módszerek (kooperatív, reflektív technikák) és gyakorlati bemutatók, oktatófilmek, sok-sok példa stb. alkalmazásával.

Az ötödik kérdéscsoport arra vonatkozott, hogy a megkérdezettek szerint milyen ismeretekből, tantárgyakból van túl sok, illetve kevés a képzésben. Illetve milyen ismereteket, gyakorlati készségeket várnának el leginkább egy kezdő (pályára lépő) pedagógustól. Az alábbi, 3. sz. ábra alapján megállapítható, hogy a megkérdezettek véleménye szerint (82%) az elméleti tárgyak aránya sok. Elenyésző számban, de megnevezték a filozófiát (4 válasz), a neveléstörténetet (2 válasz), a pszichológiát (2 válasz), az anatómiát és a testnevelést (1-1 válasz).

3. sz. ábra: A megkérdezettek szerint túl soknak ítélt tantárgyak (N=39)

Az elméleti tantárgyak jelentősége és létjogosultsága a pedagógusképzésben nem vitatható. Az óvodai nevelés módszertana és a gyakorlatban végzett pedagógiai munka alapja a megfelelő elméleti tudás, ismeretek és felkészültség. Ennek birtokában végezhető a hivatás kellő tudatossággal és felkészültséggel. A gyermekeknél megfigyelt eltérő fejlődési ütem, a különböző viselkedésformák, sajátos nevelési igény, a pedagógiai helyzetek, problémák felismerése és értelmezése az elméleti tudás, felkészültség nélkül nem valósulhat meg.

Az alábbi, 4. sz. ábrán láthatók azon tantárgyak, területek, amelyből a megkérdezettek szerint túlságosan keveset nyújt a képzés. A gyakorlat 38%-ban, a módszertanok 24%-ban szerepelt a megkérdezettek válaszaiban.

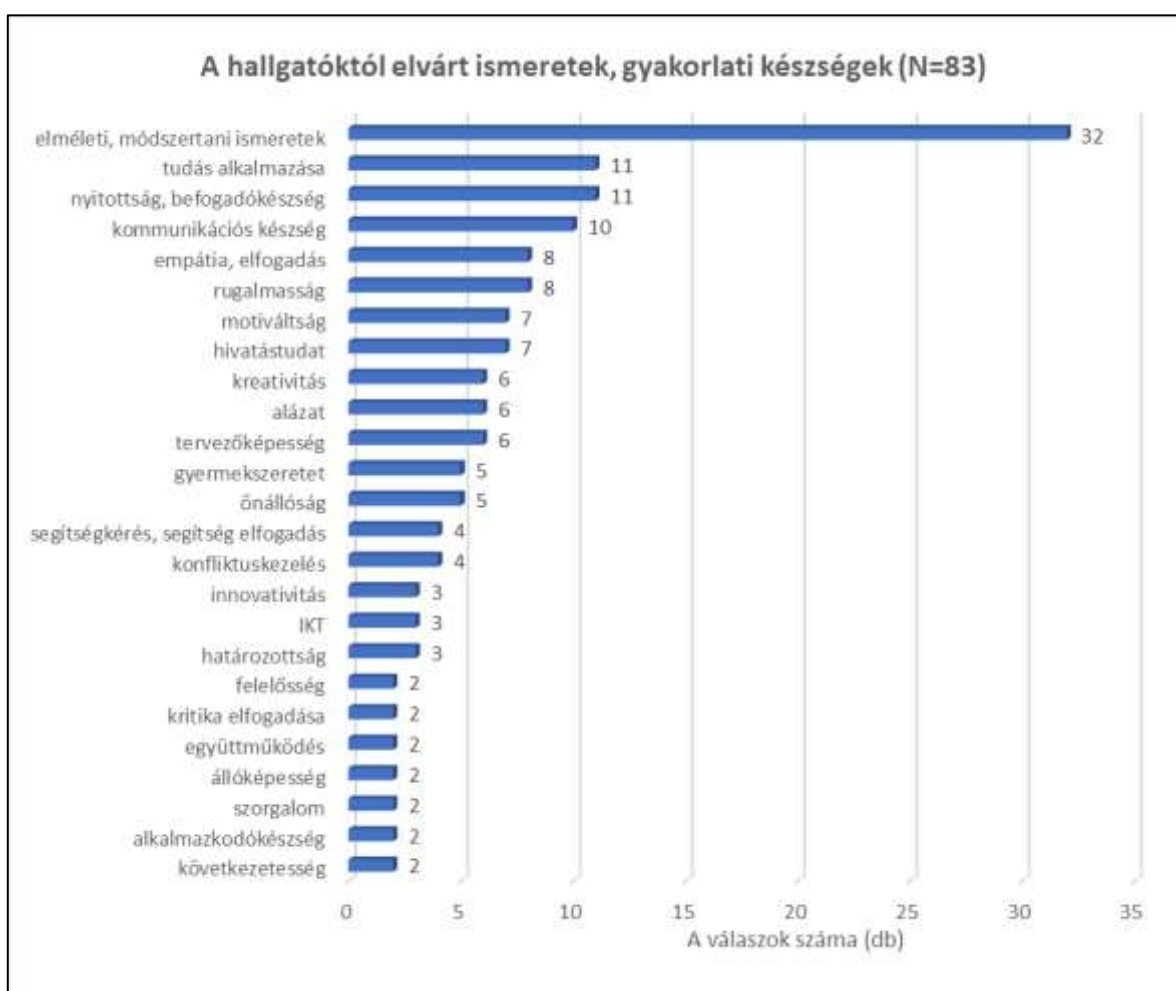
4. sz. ábra: A megkérdezettek szerint túl kevésnek ítélt tantárgyak (N=83)

A fenti ábrán látható eredmény szoros összefüggésbe hozható a korábbi kérdésekre adott válaszokkal. A megkérdezettek a gyenge hallgatói tudás és teljesítmény okaiként 53%-ban a gyakorlati tapasztalat és 36%-ban a pedagógusképzés és a módszertani tudás hiányát jelölték meg. Ezzel összefüggésben a képzéssel kapcsolatban szintén a gyakorlatok mennyiségét kevesellték (32%), illetve a 24%-ban a módszertanokat hiányolják. Mindkét kérdésre adott válaszokban megjelent „a sajátos nevelési igény biztosítása” válasz is. Ezen területen a hallgatók tudása hiányos, az óvodák véleménye alapján a képzési tartalmak mennyisége kevés. A képzésfejlesztés során a fentiek nagyon határozott és konkrét irányokat jelölnek ki számunkra: a módszertanok erősítése, fejlesztő- és gyógypedagógiai tartalmak nagyobb számú beemelése.

Az ötödik kérdéscsoport végén arról érdeklődtünk a partnereinknél, hogy milyen ismereteket, gyakorlati készségeket várnának el leginkább egy hallgatótól, mint kezdő pedagógustól. Az alábbi 5. sz. ábra megerősíti a korábbi eredményeket, a kapott 141 válasz mennyisége jelzi

az elvárások sokféleségét is. A tartalomelemzést követően a 141 válaszból 25 kategóriát alkotunk a válaszok alapján. A megkérdezettek ötöde az elméleti és módszertani ismereteket várja leginkább, majd ezek szintéziséből a gyakorlatban alkalmazható tudást. A kategóriák többsége (20 db) azonban nem ismereteket, tudást tartalmazott, hanem személyiségbeli jellemzőket, tulajdonságokat, soft skill-eket (nyitott, befogadó, rugalmas, empátikus, motivált, kreatív stb.).

A válaszokból arra a következtetésre juthatunk, hogy a partnerintézmények a tudás gyarapítása mellett rendkívül fontosnak vélik a hallgatók pedagógiai személyiségének fejlesztését. A képzés átalakításában azok az oktatási stratégiák és módszerek lesznek hatékonyak, amelyek a fenti elvárást támogatják és hozzásegítik a hallgatóinkat ahhoz, hogy jól felkészülten és az óvodás gyermekek nevelésére is alkalmas személyiséggel lépjenek a hivatásuk útjára. Ezen képzési tartalmakat kell erősíteni a jövőben.

5. sz. ábra: A hallgatóktól elvárt ismeretek, gyakorlati készségek (N=83)

A hatodik kérdéscsoportban arra is rákérdeztünk, hogy a válaszadók meglátásai szerint a jövő óvodapedagógusainak (5-10 év múlva) milyen új kompetenciákkal kell rendelkezniük. Az eredmények az alábbi, 6. sz. ábrán láthatók.

6. sz. ábra: A jövő óvodapedagógusaitól elvárt tulajdonságok, képességek és kompetenciák (N=83)

A fenti kérdésre kapott válaszok közel fele (46%) a digitális kompetenciákra és az IKT tudásra vonatkozott. A további válaszok ismét a személyiségbeli tényezőkre, soft skill-ekre fókuszáltak, illetve újfent megjelentek a gyógypedagógiai ismeretek. Feltételezhető, hogy a digitális kompetenciákat az óvodai nevelés dokumentálásához (pl. statisztikák, portfólió írás, kép és hanganyagok rögzítése az óvodában stb.) kötődően tartják ennyire fontosnak a pedagógusok, de vitathatatlan az is, hogy a 21. századi gyermekek társas-társadalmi környezetében jelen lévő digitális eszközök és alkalmazások szintén szükségessé teszik a digitális intelligencia és kompetenciák terén való naprakész felkészültséget.

A kapott válaszok értelmezésében fontos mérlegelni azt, hogy a hallgatóknak milyen módon tudjuk biztosítani a digitális kompetenciák és az IKT tudás fejlesztését. Erre az oktatás személyes jelenléttel nem járó, online formái csak részben nyújtanak megoldást, hiszen a digitális kompetenciák szűkebb körét alkalmazzák a hallgatók ebben az oktatási formában (pl. Teams, moodle ismerete). Ahhoz, hogy a hallgatók az óvodai nevelőmunka során képesek legyenek széleskörűen beépíteni és alkalmazni a digitális kompetenciáikat, az szükséges, hogy az egyes tantárgyak, módszertani kurzusok során és az óvodai gyakorlatban is lássanak, halljanak, kipróbáljanak ezekre példákat. (Pl. Mi a KIR statisztika? Hogy néz ki a portfóliók feltöltésére szolgáló felület? Miként lehet biztonságosan használni az egyes közösségi médiafelületeket az óvodában? Milyen egyéb zárt körű alkalmazások vannak a szülőkkel való kapcsolat-

tartásra? Milyen GDPR szabályok vonatkoznak a kiskorúakra? Az egyes módszertani területekhez milyen webfelületek, alkalmazások nyújthatnak segítséget és hogyan? Milyen - gyermekeknek szóló - tartalmakat kínál az internet?)

Az utolsó kérdés során a válaszadók egyéb észrevételeiket osztották meg az óvodapedagógus képzéssel kapcsolatosan. A beérkezett 49 db választ – a kvalitatív tartalomelemzés módszerével négy kategóriába rendeztük: a szakmai gyakorlatokra vonatkozó megjegyzések (23 db), a hallgatók alkalmasságára, személyiségére vonatkozó megjegyzések (8 db), az egyetemi képzésre adott reflexiók (6 db), egyéb válaszok (11 db). A válaszok elemzését követően megállapítható, hogy a megkérdezettek az „utolsó szó jogán” is a gyakorlatok jelentőségét és gyakoriságának emelését hangsúlyozták (46%), valamint megerősítették a hallgatók személyiségfejlesztésének és pályalkalmasság-vizsgálatának fontosságát is (16%). Néhány példát kiemeltünk a kapott válaszok közül:

- *Jó lenne 2 év után a gyakorlatba kihelyezni a hallgatókat.*
- *Legalább egy fél év összefüggő gyakorlatra lenne szüksége a hallgatóknak.*
- *Mielőtt megkapja a diplomáját, dolgozzon egy évet a gyakorlatban.*
- *A hallgatók felvételénél kellene egy hatékonyabb felmérés hogy alkalmasak-e a pályára.*
- *Pszichológiai alkalmassági vizsgálat a tanulmányai során akár többször is.*
- *Felnőtt felelősség, önálló személyiségtudatra nevelni a képzés ideje alatt.*
- *A hallgatók önismeretének, önértékelésének, magabiztos, felnőtt személyiségének fejlesztését is fontosnak tartom.*
- *Elengedhetetlen lenne, hogy a főiskolákon oktatók gyakorlati tudás birtokában legyenek, és a jelenleg gyorsan változó valóságra reagálva tudják kialakítani a leendő pedagógusjelöltek módszertani repertoárját.*
- *El tudnék képzelni egy olyan félévet a képzésben, ahol a hallgatók heti 3 nap gyakorlat mellett 2 nap elméleti/módszertani képzésben vennének részt, műhelymunkákban, teamekben dolgoznának.*
- *Szerencsés lenne, ha minden hallgató mellett valóban segíteni tudó mentor lenne.*

4. Összegzés és következtetések

Kérdőíves vizsgálatunk célja a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar óvodapedagógus BA képzés mintatantervének, képzési programjának és szakmai tartalmainak vizsgálata volt az óvodák mint munkaerőpiaci partnerintézmények véleményének tükrében. A kapott eredmények elemzését követően elmondható, hogy a pedagógusképzés fejlesztési stratégiáinak meghatározásakor, a képzési tartalmak átalakításakor a módszertani területek fejlesztésére, valamint a gyakorlati képzés arányainak és magas színvonalának megőrzésére a jövőben is nagy hangsúlyt kell fektetni, amely gyakorlatorientált, kooperatív és reflektív oktatási módszerek alkalmazásával, illetve a digitális eszközök, tananyagok használatával valósítható meg. A képzési tartalmakban a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésére való felkészítésnek, a sajátos nevelési igény kielégítéséhez szükséges ismereteknek, képességfejlesztésnek, attitűdformálásnak is nagyobb arányban jelen kell lennie. Az óvodai nevelés módszertana és a gyakorlatban végzett pedagógiai munka alapja a megfelelő elméleti tudás, ismeretek és felkészültség, melyet a jövőben is biztosítanunk kell a képzési programban, azonban az arányokat és az oktatási módszereket átgondolva.

A partnerintézmények a tudás gyarapítása mellett rendkívül fontosnak vélik a hallgatók pedagógiai személyiségének fejlesztését, a soft skilliek kialakítását. Az óvodapedagógus-képzés tartalmi átalakításában azok az oktatási stratégiák és módszerek lesznek hatékonyak, amelyek a fenti elvárást támogatják és hozzásegítik a hallgatóinkat ahhoz, hogy jól felkészülten és az óvodás gyermekek nevelésére is alkalmas személyiséggel kezdjék meg hivatásuk betöltését.

BIBLIOGRÁFIA

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor> [online 2021.11.20.]
- 63/2021. (XII. 29.) ITM rendelet a pedagógusképzés képzési terület egyes szakjainak képzési és kimeneti követelményeiről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2100063.ITM&txtreferer=00000001.txt> [online 2022.01.04.]
- Borszéki, J. (2021). Képzési és kimeneti követelmények (KKK), tanulási eredmény alapú tantervfejlesztés, 21. századi kompetenciák a rendészeti felsőoktatásban. *Belügyi Szemle*, 69. évf. 5. sz. pp. 751–780. DOI: [10.38146/BSZ.2021.5.3](https://doi.org/10.38146/BSZ.2021.5.3)
- Forgó, M. és Czakó, A. és Lévai, R. S. (2009). Frissdiplomásokkal szemben támasztott munkaadói elvárások. *Felsőoktatási Műhely*, 3. évf. 3. sz. pp. 75–86.

- Kocsis, M. (2009). *A pedagógusképzés szerkezeti és tartalmi változásai az 1990-es években*. OFI .<https://ofi.oh.gov.hu/pedagoguskepzes-szerkezeti-es-tartalmi-valtozasai-az-1990-es-evekben> [online 2021.11.23.]
- Mogyorósi, Zs. és Virág, I. (é.n.). *Iskola a társadalomban - az iskola társadalma*. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/hunline_pedpszi/15_iskola_a_tarsadalomban/index.html [online 2021.11.22.]
- Tóthné Téglás, T. és Hlédik, E. (2018). Kompetenciaelvárások értelmezése egy mélyinterjú kutatás eredményei alapján. *Marketing & Menedzsment*, 52. évf. 2. sz. pp. 59–68.

KISSNÉ ZSÁMBOKI, RÉKA

LEARNING OUTCOMES OF THE KINDERGARTEN TEACHER TRAINING PROGRAMME IN THE LIGHT OF STUDENTS' EXTERNAL PRACTICE

The University of Sopron Benedek Elek Faculty of Pedagogy worked out a research on learning outcomes of the kindergarten teacher training programme in cooperation with the Early Childhood Department of the Hungarian National College of Teachers. The goal of this study was exploring the experiences of our professional partners (kindergartens) on the challenges of the kindergarten teachers' profession, including theoretical and methodological knowledge, readiness, learning outcomes and teaching requirements. Referring to the results it can be stated, that new, innovative learning outcomes, skills and contents are required that increase the efficiency of kindergarten teacher training. strengthen practice-oriented training, support cooperative and reflective work, and develop students' digital competencies.